

УДК 342.1:336.221

С. І. Іщук

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри теорії та історії держави і права
(Національний університет «Острозька академія»)*

ПРАВОВІ ОСНОВИ НЕПРЯМОЇ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ¹

Базовий підхід щодо розуміння економічних засад громадянського суспільства передбачає розгляд є сфери реалізації економічних інтересів особи, що базується на поєднанні феномену свободи особистості та економічної незалежності держави. Однак, поряд із таким підходом заслуговує на увагу інший підхід до розгляду досліджуваного явища, який можливо вважати звуженим тлумаченням економічних засад громадянського суспільства. В контексті вказаного підходу об'єктом дослідження виступають інститути громадянського суспільства в структурі економіки, а предметом дослідження – сукупність інноваційних підходів, спрямованих на підвищення ефективності державної підтримки некомерційного сектору, а також створення державою умов для розвитку та ефективного функціонування некомерційних організацій як інститутів громадянського суспільства [1, 2].

Міжнародний досвід форм підтримки державами інститутів громадянського суспільства у економічній сфері дозволяє визначити два напрями державної політики: пряме фінансування, що передбачає виділення

© Іщук С. І., 2013

© Національний університет «Острозька академія», 2013

▪ Правові основи непрямой фінансової підтримки інститутів громадянського суспільства в Україні / С. І. Іщук // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2013. – № 2(8) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2013/n2/13isisvu.pdf>.

з державного чи місцевого бюджету коштів для інститутів громадянського суспільства; непряма фінансова підтримка, яка не передбачає безпосереднього перерахування коштів чи передачі майна інститутам громадянського суспільства, оскільки існує у формі встановлених пільг у сфері оподаткування, які дозволяють некомерційним організаціям використовувати свої ресурси для досягнення статутних завдань.

На підтвердження актуальності обраної теми дослідження слід вказати, що становлення та розвиток економічної сфери громадянського суспільства обумовлений не лише інтересами членів такого суспільства, такий процес є вигідний і для держави, яка може отримати відчутний економічний ефект від реалізації політики у сфері сприяння розвитку громадянського суспільства. Такий ефект можливо проілюструвати за результатами іноземного досвіду функціонування громадського сектору: по-перше, неурядові організації створюють 3-9 % ВВП розвинених країн світу (5% у Бельгії, 7,9 % у Канаді); у громадському секторі країн Європейського Союзу працевлаштовано від 4,4 % до 14 % працездатного населення, що є у 10 разів більше, ніж у легкій промисловості, та у 5 разів більше, ніж у харчовій; у країнах Центрально-Східної Європи громадські організації залучають утричі більше інвестицій внутрішніх та зовнішніх інвестицій у соціальну сферу, ніж державні та комунальні установи соціального спрямування; громадянське суспільство у сукупності – це сьома економіка світу за ВВП (1,3 трлн умовних одиниць, що дорівнює ВВП Франції або Великої Британії) [3, с. 4].

Непряма фінансова підтримка інститутів громадянського суспільства реалізується через встановлення пільг для таких суб'єктів з метою економії ними фінансових ресурсів та подальшого їх використання на статутні цілі. Вказаний напрям державної політики реалізується, в першу чергу, через

податкове законодавство, яке визначає для юридичних осіб, інститутів громадянського суспільства, спеціальний статус з метою оподаткування.

У сьогоденних вітчизняних умовах розвитку громадянського суспільства, держава офіційно визнала існуючі проблеми у сфері непрямой фінансової підтримки інститутів громадянського суспільства. У Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні серед актуальних проблем у цій сфері констатовано також те, що сучасне податкове навантаження не стимулює діяльність і розвиток інститутів громадянського суспільства та їх підтримку вітчизняними благодійними організаціями [4]. При цьому, Стратегією передбачено, що створення економічних стимулів для стабільного функціонування інститутів громадянського суспільства та зміцнення їх економічного потенціалу повинно, в першу чергу, забезпечуватись через ефективне застосування та вдосконалення механізмів податкового стимулювання діяльності неприбуткових організацій шляхом запровадження європейських стандартів у визначенні податкового режиму для них.

При встановленні податкових пільг інститутам громадянського суспільства Податковий кодекс України використовує категорію «неприбуткові установи та організації», якими відповідно до підпункту 14.1.121 пункту 14.1. статті 14 Кодексу вважаються установи та організації, основною метою діяльності яких не є одержання прибутку, а провадження благодійної діяльності та меценатства та іншої діяльності, передбаченої законодавством [5]. Неприбуткові установи та організації відповідно до статті 157 Податкового кодексу України є особливими платниками податку на прибуток із специфічним режимом оподаткування, при цьому вказівка на особливості при оподаткуванні міститься в окремих нормативних актах, які

▪ Правові основи непрямой фінансової підтримки інститутів громадянського суспільства в Україні / С. І. Іщук // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2013. – № 2(8) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2013/n2/13isisvu.pdf>.

визначають їх правовий статус¹. Загалом усі неприбуткові установи та організації, залежно від фінансування можливо класифікувати на: бюджетні установи та організації, основними джерелами фінансування для яких є цільове фінансування та цільові надходження з бюджету; небюджетні неприбуткові організації, що функціонують за рахунок коштів цільового фінансування та цільових надходжень з бюджету та позабюджетних цільових фондів, а також від зовнішніх донорів (юридичних та фізичних осіб), безповоротної допомоги [6, с. 453-454].

З метою встановлення податкових пільг інститути громадянського суспільства, які є небюджетними неприбутковими організаціями, об'єднані законодавцем у окремі групи неприбуткових установ та організацій, а саме: 1) благодійні фонди і благодійними організації; громадські організації, створеними з метою надання реабілітаційних, фізкультурно-спортивних для інвалідів (дітей-інвалідів) та соціальних послуг, правової допомоги, провадження екологічної, оздоровчої, аматорської спортивної, культурної, просвітньої, освітньої та наукової діяльності, а також творчі спілки та політичні партії, громадські організації інвалідів, спілки громадських організацій інвалідів та їх місцеві осередки; 2) релігійні організації; 3) професійні спілки та їх об'єднання; 4) організації роботодавців та їх об'єднання; 5) інші юридичні особи, інститути громадянського суспільства, діяльність яких не передбачає отримання прибутку.

Отримання пільгового статусу інститутами громадянського суспільства можливе при дотриманні ряду вимог, які містяться як у податковому законодавстві, так і нормативних актах, що регулюють діяльність таких організацій. Першою вимогою до інститутів громадянського суспільства є положення про те, що доходи або майно

¹ Наприклад: стаття 23 Закону України «Про громадські об'єднання», стаття 24 Закону України «Про професійних творчих працівників та творчі спілки».

неприбуткових організацій не підлягають розподілу між їх засновниками, учасниками або членами та не можуть використовуватися для вигоди будь-якого окремого засновника, учасника або члена такої неприбуткової організації, її посадових осіб (крім оплати їх праці та відрахувань на соціальні заходи) (пункт 10 статті 157 Податкового кодексу України). Вказана вимога зумовлена суттю неприбуткових організацій як непідприємницьких товариств, що відповідно до статті 85 Цивільного кодексу України не мають на меті отримання прибутку та його подальшого розподілу між учасниками.

Другою вимогою для набуття неприбуткового статусу є правило про розподіл майна організації після припинення її діяльності (така вимога повинна бути відображена в установчих документах). Відповідно до пункту 13 статті 157 Податкового кодексу України у разі ліквідації неприбуткової організації її активи повинні бути передані одній або кільком неприбутковим організаціям відповідного виду або зараховані до доходу бюджету, якщо інше не передбачено законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації. При цьому схоже положення міститься фактично у всіх нормативних актах, що регулюють діяльність інститутів громадянського суспільства (стаття 24 Закону України «Про громадські об'єднання», стаття 18 Закону України «Про благодійництво та благодійні організації», стаття 26 Закону України «Про органи самоорганізації населення», стаття 20 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації», стаття 23 Закону України «Про професійних творчих працівників та творчі спілки»).

Для отримання неприбуткового статусу інститути громадянського суспільства після державної реєстрації та постановки на облік в якості платників податку повинні звернутися до органу Міністерства доходів та

зборів за місцем реєстрації із заявою про включення організації до Реєстру неприбуткових установ та організацій. Відповідно до пункту 157.12 статті 157 Податкового кодексу України та Положення про Реєстр неприбуткових установ та організацій [7] за результатами розгляду заяви та статутних документів неприбуткової організації територіальним органом Міндоходів приймається рішення про внесення такої організації до Реєстру та присвоєння відповідної ознаки неприбутковості. Право неприбуткової організації на користування пільгами в оподаткуванні податком на прибуток виникає після внесення такої організації до Реєстру неприбуткових організацій та установ органами державної податкової служби.

При дослідженні особливостей оподаткування інститутів громадянського суспільства слід застосувати згадану нами класифікацію таких інститутів, оскільки для кожної групи неприбуткових організацій встановлено перелік доходів, який звільняється від фінансування. Для прикладу – при оподаткуванні благодійних фондів, громадських організацій, творчих спілок та політичних партій (ознаки неприбутковості 0005-008) доходами, які звільнені від оподаткування є: кошти або майно, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань; пасивні доходи; коштів або майна, які надходять таким неприбутковим організаціям від ведення їх основної діяльності; дотацій або субсидій, отриманих із державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги.

Загалом пільговий податковий статус інститутів громадянського суспільства передбачає ряд доходів які звільняються від оподаткування незалежно від виду неприбуткової організації. Окрім того, для окремих інститутів громадянського суспільства встановлено право на звільнення

▪ Правові основи непрямої фінансової підтримки інститутів громадянського суспільства в Україні / С. І. Іщук // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2013. – № 2(8) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2013/n2/13isisvu.pdf>.

від оподаткування доходів, характерних для діяльності саме цієї організації. У разі якщо неприбуткова організація отримує дохід із джерел, інших, ніж визначені Податковим кодексом України звільненими від оподаткування, така організація зобов'язана сплатити податок на прибуток, який визначається як сума доходів, отриманих із таких джерел, що зменшена на суму витрат, пов'язаних з отриманням таких доходів, але не вище суми таких доходів.

Доходами, які звільняються від оподаткування для усіх інститутів громадянського суспільства є пасивні доходи, якими відповідно до підпункту 268 пункту 1 статті 14 Податкового кодексу України вважаються доходи у вигляді процентів, дивідендів, страхових виплат і відшкодувань, а також роялті. Іншим видом доходу, право на звільнення від оподаткування якого можливо вважати загальним для неприбуткових організацій є дохід у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань.

Доходами, які звільняються від оподаткування для окремих неприбуткових організацій є: 1) дотації або субсидії, отримані із державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги (для благодійних та громадських організацій, творчих спілок, інших неприбуткових організацій, діяльність яких не передбачає отримання прибутку); 2) доходи, отримані у вигляді коштів або майна, які надходять таким неприбутковим організаціям від провадження їх основної діяльності (для благодійних та громадських організацій, творчих спілок, інших неприбуткових організацій, діяльність яких не передбачає отримання прибутку) 3) доходи від культових послуг (для релігійних організацій); 4) доходи отримані у вигляді вступних, членських та цільових внесків (для

професійних спілок, організацій роботодавців та їх об'єднань); 5) доходи отримані у вигляді відрахувань коштів підприємств, установ і організацій на культурно-масову, фізкультурну та оздоровчу роботу (для професійних спілок та їх об'єднань).

Особливим видом доходу інститутів громадянського суспільства, який потребує додаткового уточнення, є дохід неприбуткових організацій від провадження основної діяльності. Відповідно до пункту 15 статті 157 Податкового кодексу України під терміном «основна діяльність» слід розуміти діяльність неприбуткових організацій, яка визначена для них як основна законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації, у тому числі з надання реабілітаційних та фізкультурно-спортивних послуг для інвалідів (дітей-інвалідів), благодійної допомоги, просвітніх, культурних, наукових, освітніх, соціальних та інших подібних послуг для суспільного споживання, зі створення систем соціального самозабезпечення громадян (недержавні пенсійні фонди та інші подібні організації). До основної діяльності також включається продаж неприбутковою організацією товарів, виконання робіт, надання послуг, які пропагують принципи та ідеї, для захисту яких було створено таку неприбуткову організацію, та які є тісно пов'язаними з її основною діяльністю, якщо ціна таких товарів, виконаних робіт, наданих послуг є нижчою від звичайної або якщо така ціна регулюється державою.

Для юридичних осіб, інститутів громадського суспільства, які внесені до Реєстру неприбуткових установ та організацій, Податковий кодекс України встановлює обов'язок обліку та подання звітності про використання коштів неприбуткової організації, відповідно до встановленої форми [8]. При цьому, органи Міндоходів України за місцем реєстрації неприбуткової організації наділені повноваженням приймати

рішення про виключення неприбуткової організації із Реєстру неприбуткових установ та організацій та позбавлення відповідного спеціального статусу за наявності відповідних підстав. Першою підставою позбавлення статусу неприбутковості, визначеною пунктом 14 статті 157 Податкового кодексу України є порушення неприбутковими організаціями положень Кодексу та інших законодавчих актів про неприбуткові організації. Очевидно, що вказане формулювання потребує деталізації в податковому законодавстві, однак на наш погляд, така підстава може бути застосована до неприбуткової організації у разі порушення проаналізованим нами загальних вимог, які визначаються при реєстрації такої організації, а саме порушення вимог щодо розподілу доходів та майна неприбуткової організації.

Іншою обставиною, яка може бути підставою для виключення юридичної особи із Реєстру неприбуткових установ та організацій є використання звільнених від оподаткування коштів на цілі, не передбачені статутом, зокрема, для провадження господарської діяльності. При цьому, кошти та майно, використані не за цільовим призначенням, вважаються доходом і підлягають оподаткуванню за загальною ставкою податку на прибуток підприємств.

Механізми непрямой фінансової підтримки інститутів громадянського суспільства, передбачений податковим законодавством України, не обмежується лише спеціальним режимом оподаткування неприбуткових організацій. До системи пільг, які стимулюють діяльність інститутів громадянського суспільства варто додати механізми стимулювання благодійництва. Поряд із звільненням доходів інститутів громадянського суспільства у вигляді добровільних пожертвувань, благодійної допомоги від оподаткування, держава встановлює податкові пільги для

благодійників, юридичних та фізичних осіб, з метою стимулювання такої діяльності.

В контексті дослідження непрямой фінансової підтримки інститутів громадянського суспільства окремої уваги заслуговує питання правого забезпечення можливості провадження такими організаціями господарської діяльності, оскільки це питання безпосередньо пов'язане із статусом інститутів громадянського суспільства як неприбуткових організацій. Унормування питання щодо безпосереднього здійснення інститутами громадянського суспільства господарської діяльності з метою виконання статутних завдань у Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства визнано одним із пріоритетів у сфері удосконалення порядку утворення та діяльності інститутів громадянського суспільства [4]. Податкове законодавство України (пункт 14 статті 157 Кодексу) передбачає достатньо суперечливу норму: порушенням у сфері діяльності неприбуткових установ та організацій вважається використання звільнених від оподаткування коштів на цілі, не передбачені статутом, зокрема для провадження господарської діяльності.

Загальні засади правового статусу інститутів громадянського суспільства, які зареєстровані як юридичні особи, визначені у Цивільному та Господарських кодексах України. У контексті базового поділу юридичних осіб, визначеного Цивільним кодексом України, інститути громадянського суспільства віднесені до категорії юридичних осіб – непідприємницьких товариств, які відповідно до статті 85 Кодексу не мають на меті одержання прибутку для його наступного розподілу між учасниками. При цьому, норми статті 86 Цивільного кодексу України дозволяють непідприємницьким товариствам поряд із основною діяльністю здійснювати підприємницьку діяльність, якщо інше не

встановлено законом і якщо ця діяльність відповідає меті, для якої вони були створені та сприяє її досягненню. Відповідно до положень статей 55, 131 Господарського кодексу України, інститути громадянського суспільства визнаються суб'єктами господарювання, які здійснюють неприбуткову (некомерційну) господарську діяльність. Одночасно, Господарський кодекс України допускає можливість провадження суб'єктами некомерційної господарської діяльності підприємницької діяльності та застосування до такої діяльності положень Кодексу та інших законів, якими регулюється підприємництво (пункт 3 статті 53 Господарського кодексу України).

Подальший розгляд питання господарської діяльності інститутів громадянського суспільства потребує з'ясування двох ключових питань, які впливають на можливість таких організацій бути суб'єктами непрямой фінансової підтримки від держави: по-перше, на скільки чітко питання господарської діяльності врегульовано у законодавчих актах, які визначають правовий статус інститутів громадянського суспільства; по-друге, чи можуть інститути громадянського суспільства здійснювати підприємницьку діяльність та як така діяльність може суміщатися із статусом неприбуткової організації.

Наведений аналіз норм Цивільного та Господарського кодексів України дозволяє однозначно визначити, що інститути громадянського суспільства є непідприємницькими товариствами (згідно із Цивільним кодексом України) та суб'єктами некомерційного господарювання (відповідно до Господарського кодексу України), тобто зареєстровані юридичні особи можуть самостійно здійснювати господарську діяльність без мети отримання прибутку відповідно до визначених статутних завдань. Такі законодавчі формулювання дають всі підстави критикувати норми

Податкового кодексу України (пункт 14 статті 157), які встановлюють одну із обставин для позбавлення статусу неприбуткової організації – використання звільнених від оподаткування коштів на цілі, не передбачені статутом, зокрема для провадження господарської діяльності. У даній ситуації логічним видається запитання – якщо некомерційна господарська діяльність є складовою господарської, то яку ж іншу діяльність як не господарську можуть здійснювати інститути громадянського суспільства. Саме тому, формулювання такої підстави позбавлення неприбуткового статусу слід було б визначити наступним чином: «використання звільнених від оподаткування коштів на цілі, не передбачені статутом, в тому числі для здійснення комерційної господарської діяльності».

Разом з тим, у питанні здійснення господарської діяльності є й інша складова, оскільки не випадково Стратегія державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства визначає потребу його унормування. Формально, не зважаючи на норми Цивільного кодексу України та Господарського кодексу України, не усі інститути громадянського суспільства наділені правом здійснювати господарську діяльність. Прогресивний підхід у даному питанні існує при визначенні правового статусу громадських об'єднань, благодійних організацій: відповідно до пункту 5 статті 1 Закону України «Про громадські об'єднання» громадське об'єднання зі статусом юридичної особи є непідприємницьким товариством, основною метою якого не є одержання прибутку; пунктом 4 статті 16 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» передбачено, що благодійні організації мають право здійснювати господарську діяльність без мети одержання прибутку, що сприяє досягненню їх статутних цілей.

Однак, для інститутів громадянського суспільства, які не підпадають під дію названих законодавчих актів, визначений інший підхід в питанні унормування господарської діяльності, який загалом формулюється наступним чином: мають право здійснювати необхідну господарську та фінансову діяльність шляхом створення окремих юридичних осіб (підприємств, установ або організацій) (стаття 19 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації», стаття 33 закону України «Про організації роботодавців, їх об'єднань, права і гарантії їх діяльності», стаття 23 Закону України «Про професійних творчих працівників та творчі спілки»). Окремий оригінальний підхід передбачено законодавством для професійних спілок, які відповідно до статті 35 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» можуть здійснювати господарську діяльність як самостійно (однак виключно шляхом надання безоплатних послуг та робіт), так і через створені ними підприємства, установи та організації. Таку формальну неузгодженість правового статусу релігійних організацій, організацій роботодавців, творчих та професійних спілок із вимогами Цивільного та Господарського кодексів можливо пояснити тим, що спеціальні закони були прийняті до набрання чинності кодексами. При цьому, не може бути підданим сумніву положення, що такі інститути громадянського суспільства в сучасному майновому обороті є самостійними суб'єктами господарювання, які діють без мети отримання прибутку.

Можливість провадження інститутами громадянського суспільства підприємницької діяльності, яка передбачена статтею 86 Цивільного кодексу України та статтею 53 Господарського кодексу України, деталізована у Законі України «Про громадські об'єднання». Відповідно до пункту 2 статті 21 Закону громадські об'єднання зі статусом юридичної особи мають право здійснювати відповідно до закону підприємницьку

діяльність безпосередньо, якщо це передбачено статутом громадського об'єднання, або через створені в порядку, передбаченому законом, юридичні особи (товариства, підприємства), якщо така діяльність відповідає меті (цілям) громадського об'єднання та сприяє її досягненню. Відомості про здійснення підприємницької діяльності громадським об'єднанням включаються до Реєстру громадських об'єднань. Для інститутів громадянського суспільства, на яких не поширюється дія вказаного Закону, спеціальними законами не передбачено права самостійно здійснювати комерційну господарську діяльність, саме тому такі організації у цьому питанні можуть використовувати загальні норми Цивільного та Господарського кодексів.

Разом з тим, підприємницька діяльність неприбуткових організацій має свої особливості. По-перше, право на підприємницьку діяльність не повинно бути заборонено законом. В цій ситуації залишається відкритим питання способу такої законодавчої заборони, оскільки на сьогодні спеціальний закон може не містити прямої заборони на здійснення підприємницької діяльності, однак вказувати лише на можливість здійснення виключно некомерційної господарської діяльності (наприклад Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»). Більше того, як нами зазначено раніше, норми законів, які врегульовують правовий статус окремих інститутів громадянського суспільства взагалі не передбачають можливості здійснення ними господарської діяльності. По-друге, підприємницька діяльність некомерційної організації повинна відповідати меті, для якої вона була створена, тобто така діяльність повинна реалізовуватися у тих сферах, у яких реалізуються основні цілі інституту громадянського суспільства. По-третє, підприємницька діяльність інституту громадянського суспільства повинна сприяти досягненню основної мети

діяльності такої організації, тобто прибуток від підприємницької діяльності повинен бути реінвестований до основної діяльності соціального значення. Для збереження суті інститутів громадянського суспільства як некомерційних організацій важливо обмежити не саму можливість отримання прибутку, а порядок його використання.

У випадку здійснення інститутом громадянського суспільства, внесеного до Реєстру неприбуткових установ та організацій, підприємницької діяльності можливе позбавлення права на таку непрямую фінансову підтримку держави та позбавлення статусу неприбуткової організації. При цьому підставу для виключення організації із Реєстру неприбуткових установ та організацій (порушення норм Податкового кодексу України та інших законодавчих актів про неприбуткові організації) у цьому випадку слід розглядати із врахуванням викладених ідей про підприємницьку діяльність інститутів громадянського суспільства. Неприбуткова організація може бути позбавлена відповідного статусу якщо: 1) право на підприємницьку діяльність для такої організації заборонено спеціальним законом, що регулює її статус; 2) підприємницька діяльність, яка здійснюється поряд із основною не відповідає меті такої організації, або не сприяє її досягненню.

Таким чином, необхідно зазначити, що існуючий механізм податкового стимулювання діяльності інститутів громадянського суспільства потребує подальшого удосконалення з метою запровадження європейських стандартів у визначенні податкового режиму для таких організацій. Першочерговим питанням, яке потребує вирішення у цьому контексті, є питання здійснення інститутами громадянського суспільства господарської та підприємницької діяльності під час застосування спеціального податкового режиму.

Список використаних джерел

1. Ковалев А. П. Институционально-экономические основы развития гражданского общества в России: автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. эконом. наук: специальность 08.00.01. «Экономическая теория» / А.П. Ковалев.– Владикавказ, 2008. – 22 с.
2. Рудник Е. В. Экономические основы развития гражданского общества в России: дисс. на соискание науч. степени канд. эконом. наук: специальность 08.00.01. «Экономическая теория» / А.П. Ковалев.– Ростов на Дону, 2005. – 186 с.
3. Про стан розвитку громадянського суспільства в Україні: аналітична доповідь / А. В. Єрмолаєв, Д. М. Погорєлов, О. А. Корнієвський [та ін.]. – К. : Національний інститут стратегічних досліджень, 2012. – 48 с.
4. Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства та першочергові заходи щодо її реалізації: Указ Президента України від 22.03.2012 року № 212/2012 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 26. – Ст. 966.
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року VI // Офіційний вісник України. – 2010. – № 92. – Ст. 3248.
6. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України : в 3 т. – К. : Міністерство фінансів України, Національний університет ДПС України, 2010. – Т. 2. / кол. авторів [заг. редакція, М. Я. Азарова]. – 1002 с.
7. Про затвердження Положення про Реєстр неприбуткових установ та організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 21.01.2013 року № 37 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0267-13>.

8. Про затвердження форми та Порядку складання Податкового звіту про використання коштів неприбуткових установ та організацій: Наказ Державної податкової адміністрації України від 31.01.2011 року № 56 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 14. – Ст. 597.

Ищук С. І.

Правові основи непрямой фінансової підтримки інститутів громадянського суспільства в Україні

У статті розглянуто податкові механізми підтримки діяльності інститутів громадянського суспільства. Автором приділена увага питанням набуття та позбавлення організаціями громадянського суспільства статусу неприбуткової установи та організації з метою оподаткування, визначено особливості оподаткування доходів інститутів громадянського суспільства. Розглянуто проблему здійснення господарської діяльності інститутів громадянського суспільства в контексті спеціального механізму оподаткування.

Ключові слова: інститути громадянського суспільства, оподаткування неприбуткових установ та організацій, господарська діяльність неприбуткових установ та організацій.

Ищук С. И.

Правовые основы непрямой финансовой поддержки институтов гражданского общества в Украине

В статье рассмотрены налоговые механизмы поддержки деятельности институтов гражданского общества. Автором уделено внимание вопросу получения и лишения организациями гражданского общества статуса

неприбыльной организации с целью налогообложения, определены особенности налогообложения доходов институтов гражданского общества. Рассмотрена проблема осуществления хозяйственной деятельности институтов гражданского общества в контексте специального механизма налогообложения.

Ключевые слова: институты гражданского общества, налогообложения неприбыльных учреждений и организаций, хозяйственная деятельность неприбыльных учреждений и организаций.

Ishchyk S. I.

Legal frameworks of indirect sponsorship of civil society institutes in Ukraine

The tax mechanisms supporting the activity of civil society institutes are considered in the article. The author drew attention to the question of acquisition and privation of civil society organizations the status of unprofitable establishments and organizations with the aim of taxation, the features of profits taxation of civil society institutes are defined. The problem of realization of the institutes' economic activities of civil society is considered in the context of the special mechanism of taxation.

Key words: civil society institutes, taxation of unprofitable establishments and organizations, economic activity of unprofitable establishments and organizations.